

TARTALOM

ILLYÉS GYULA	Testvérek (tragédia három felvonásban)	1347
HAJNAL ANNA	Versek	1395
MAJTÉNYI ERIK	Versek	1397
FÁBIÁN ZOLTÁN	Mai ima (elbeszélés)	1399
TANDORI DEZSŐ	Nehezebb gumitalp (vers)	1411
ALEXA KÁROLY	Bemutató (Baka István)	1412
BAKA ISTVÁN	Versek	1413
BARANYI FERENC	Versek	1415
MOLDOVA GYÖRGY	Negyven prédikátor (történelmi regény, I. rész)	1417

MAGYAR VALÓSÁG

LÁZÁR ISTVÁN	„Tokaj szőlővesszein...” (befejező rész)	1450
--------------	--	------

NAPLÓ

MÓRICZ VIRÁG	Anyám nyomában	1467
--------------	----------------	------

FÓRUM

VÉSZI ENDRE	Emlék a pillanatról – Móricz Zsigmond és József Attila	1473
ÖRVÖS LAJOS	Zsiga bácsi iskolájában	1474
PUSZTA SÁNDOR	Kaszáscsillag a diófa fölött – Vonások Móricz Zsigmond arcképéhez	1477
TAKÁCS IMRE	Móricz hajnali könnyzápóra	1480
BALOGH EDGÁR	A Móricz-kutatás politikai szférája	1481
BÖZÖDI GYÖRGY	Móricz Zsigmond Erdélyben	1484
JORDÁKY LAJOS	Egy kolozsvári délután Móricz Zsigmonddal	1488
KÁNTOR LAJOS	„A gondolatok utánozhatatlanul keleti tagolása...” – Móricz – Sadoveanu – Bartók	1491

Bemutatás

Semmi dadogás, semmi esetlenség, semmi amiért tanárosan rászólhatnánk: költő áll előttünk. Egyike a fölszárnyalóknak fiatal lírikusaink földközelpben húzó csapatából. Verseit a Tiszatáj olvasóin kívül alig ismerik. Itt közölték először – immár három éve – s azóta csak egy-egy ízben jelent meg más fórumokon. Évi négy-öt verssel – mert ennyi a termés! – nem is igen lehet másként gazdálkodni. Am évi négy-öt verssel nem lehet kitörni sem az ismeretlenségből ma – a magyar „költés” elkedvetlenítő felduzzadása, a „lira” rákos burjánzása idején. Mi lehet az oka ennek a szükséztavúságnak? Ötlethiány? Begörccsölt lélek? Szükös fantázia? Idézek egy leveléből: „Nem tudhatom, jó »költő« vagyok-e vagy sem, annyi azonban bizonyos, nem engedem meg magamnak, hogy bármit kiadjak a kezem közül (vagy akár meg is írjam), így sem produkálok valami fényeset, hát még ha lazítanék az önkontrollomon...” Soráiban (ha versei mellé tesszük) nem az abszolút lírára törekvő, az örökké csiszológató, újrairó költő arca – a filológus fantomja – sejlík föl. Baudelaire-hez és Mallarméhoz nincs köze. Az egyértelműséget keresi, mert annak, aki szolgálni akar a verssel pontosan kell szólnia. A legpontosabb költői szó pedig a kép. A József Attila-féle. Végtelen feszültségűre komponált-kovácsolt képei mindig érthetőek. Nem nézheti le olvasóját az, aki komolyan veszi költői céljait! Nagyon zártan szerkeszt. Verseinek többségében nincs cselekmény, folyamat. Az összefonódó metaforákkal mindent el tud mondani, mert sehol nem hiányzik az a különösen erős kép, ami összefogja, elrendezi és megvilágítja a többi. Az „idézetek” stációján már túljutott, elengedte példaképeinek kezét. Nagyritkán áll meg egy pillanatra tiszta levegőt szívni csúcsaikon. (József Attila, Ady, Vörösmarty). A tónus komoly – néhol a feketeségig elkomorló. Idegen tőle a játék, a magáért való dallam. Nincs verse, ami csak önmagát jelentené. Kerül minden szabadosságot, a szabadversben sem bízik. Hangsúlyos ritmusait igényes rímek kötik négy soros stórfákká.

Baka István most végezte el az egyetemét. Egy dunántúli kisvárosban fog tanítani. (Nem pályázik a költészet vértetében kényelmes és előnyös irodalmi stállumokra.) Huszonnégy éves – sorsáról csak kérdőjelekben beszélhetünk. Megacélozzák-e a rá-váró harcok, vagy közönybe süppedtek? Tenyerek fognak szorulni a szájjára: mer-e kikiabálni az ujjak rácsain, vagy örökre elvirágzik az ének? Lesz-e társadalmi erő költő-hítéből? Bizunk benne: keménység és tisztaság az útravalója.

ALEXA KÁROLY

BAKA ISTVÁN

Régi este

A megnyúlt árnyaktól riadtan
égnek futott a fény szilánkjai,
s lágy földmeleggel ült a hűvös,
szélfútt csillagok szagába.

Behálóz egy kopottas fácska
kék árnya, mint a vérerek,
poros lombocska ráz ruhámra
gyöngén kialvó fényeket.

Megállok s száll az esti pára
szép árnyam kontúrját követve,
így rajzolódik fel magányom
egymásnak épült fellegekre.

A görnyedt fűből béka néz rám,
zöld hátán zsíros hold remeg,
s fénylő, hideg szemébe zárja
utolsó húszfilléremet.

(1968)

Vörösmarty

A cserjés börtönrácsba horgad.
Már negyedik napja virrasztok
s nézem, az úton hogy vonulnak
szürkületté fakult parasztok.

Hogy hozzámvénuült ez az ország!
Elerőtlenedtek a fák.
Ó, erdők, falvak, ki parancsolt
vigyázzban állnotok tovább?

Dereng a kút ráncos vize:
garasra vésett unalom.
Nézek rá, mint a semmibe,
melyen még gyűrűzik dalom.

És megszállják az eget szürke
egyenkabátos fellegek...
Hogy hozzámvénuült Magyarország!
Erdők, fák, falvak, emberek.